

Ю.О. ПУНДОР

Юлія Олегівна Пундор, кандидат юридичних наук,
доцент Луцького національного технічного університету*

ORCID: 0000-0002-4322-2899

ПРОБЛЕМА ВІДТОКУ КВАЛІФІКОВАНИХ КАДРІВ У КОНТЕКСТІ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. На нашу думку, міграцію кваліфікованого персоналу не варто сприймати як «міф». Навпаки, її слід розглядати як будь-яке соціально-економічне явище, що впливає на розвиток країни. Для України, у якій з 2002 р. спостерігається скорочення чисельності населення, проблема міграційного відтоку економічно активного населення є особливо актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці не залишають поза увагою аспекти регулювання міграції кваліфікованих кадрів. Зокрема, це питання вивчали О.В. Кислицина, І.І. Кукурудза, О.А. Малиновська, О.А. Мельниченко, О.В. Нагорнова, О.Р. П'ятковська та ін.

Водночас, не применшуючи значення цих та багатьох інших досліджень, необхідно проаналізувати сучасне законодавство і реформи, які сприяють вирішенню даної проблеми.

Формулювання мети статті. Мета статті – дослідити методи, якими держава, в тому числі законодавець, стримують «втечу мізків» за кордон і навпаки сприяють поверненню громадян України для наповнення вітчизняного ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Виконавчий директор Європейської бізнес асоціації Анна Дерев'яно стверджує, що в Україні темпи трудової міграції вже становлять справжню проблему. Бізнес скаржиться на дефіцит професіоналів у корпоративному та промисловому секторах, особливо відчутною дана проблема стає в західному регіоні. Люди виїжджають за кордон у пошуках щасливішого життя, і справа навіть не у рівні доходів, хоча оплата праці має основоположне значення. Якісно інший рівень соціального та культурного життя, розвинені інфраструктура, медицина, освіта, work-life balance, відчуття захищеності та впевненості у завтрашньому дні – ось що спонукає мігрувати навіть тих громадян, які мають непоганий рівень доходів в Україні¹.

За даними Міністерства соціальної політики, за кордоном постійно працюють 3,2 млн українців, тимчасово – 7–9 млн. Частина з цих людей має цікавий менеджерський досвід, який буде корисним для розвитку України².

Неурядова організація Європейська бізнес асоціація двічі провела власне дослідження рівня щастя українців, і вдруге результат опинився у негативній площині. Дані організації підтверджуються і світовими звітами, так, згідно з World Happiness Report, Україна займає 133 місце зі 156 країн, а отже, входить в тридцятку найнещасливіших країн світу. Це потужні сигнали того, що країна потребує комплексних структурних змін та реформ³.

У результаті дослідження організація отримала п'ять основних факторів, що найбільше впливають на почуття щастя. Перший – рівень безпеки. Другий – екологія. Третій – дотримання прав людини, наприклад, правове поле та регулювання. Четвертий – охорона здоров'я. П'ятий – рівень доходу. Далі йдуть система освіти, загальний досвід життя в Україні, соціальне життя та поточна робота. Таким чином, людей у країні тримає не лише зарплата, а загалом середовище. Збереження і залучення кваліфікованих кадрів мусить стати пріоритетом держави. Потрібна лібералізація міграційної політики та вільний рух людського капіталу⁴.

Стратегічний курс міграційної політики будь-якої держави формується під впливом чотирьох основних груп факторів. Перша група являє собою внутрішні потреби держави, що охоплюють демографічну, соціально-економічну, національну сфери, які прямо пов'язані з питаннями територіальної цілісності й політичної безпеки держави. Друга група пов'язана з конкретними установками правлячої еліти на подальший розвиток країни, які одержують своє практичне втілення у формування політико-правового режиму щодо міграції населення. Третя група факторів відображає міжнародну обстановку в цілому й політичну, соціально-економічну та військову ситуацію в прикордонних регіонах суміжних держав зокрема. До четвертої групи факторів відносять катаклізми природного й техногенного характеру, але ця група зазвичай слабо впливає на стратегію міграційного курсу країни з причини тимчасовості цих явищ⁵.

Станом на сьогодні основу міграційного законодавства України формують Закон України «Про зовнішню трудову міграцію»⁶, (далі – Закон) та Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року⁷ (далі – Стратегія).

Закон визначає правові та організаційні засади державного регулювання зовнішньої трудової міграції і соціального захисту громадян України за кордоном та членів їх сімей. Дослідники зазначають, що права та

гарантії, закріплені зазначеним Законом, носять переважно декларативний характер, оскільки не встановлюють відповідальності держави за невиконання своїх обов'язків, а також можливостей захисту працівниками-мігрантами своїх трудових та інших прав у країні перебування та в Україні⁸.

Закон покладає відповідальність за сприяння реінтеграції трудових мігрантів в суспільство на центральні та місцеві органи виконавчої влади, проте заходи, передбачені для полегшення реінтеграції мігрантів, обмежуються наданням інформації щодо можливостей працевлаштування в Україні та пошуку житла, встановлення еквівалентності професійних та освітніх кваліфікацій. Термін «репатріація» Законом не визначений та не використовується. Крім того, недоліком Закону є залишене неврегульованим питання виплати пенсій працівникам, які мають призначені пенсії за кордоном⁹.

Метою Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 р. (далі – Стратегія) визначено спрямування зусиль держави і суспільства на формування та реалізацію державної міграційної політики, яка б позитивно впливала на консолідацію української нації та безпеку держави, прискорювала соціально-економічний розвиток, сприяла уповільненню темпів депопуляції, стабілізації кількісного та якісного складу населення, задоволенню потреб економіки в робочій силі, відповідала міжнародним стандартам і міжнародним зобов'язанням України.

Автори Стратегії визнають, що проблемою є еміграція висококваліфікованих фахівців та молоді, у тому числі внаслідок неповернення на Батьківщину після отримання освіти за кордоном, яка зростає через політику ряду держав щодо залучення висококваліфікованих іммігрантів, молодих фахівців з числа іноземних студентів. У свою чергу, втрата Україною таких категорій працівників негативно позначається на віковій та освітньо-кваліфікаційній структурі робочої сили і може гальмувати економічне зростання.

Стратегія розглядає реалізацію міграційної політики як системне виконання сукупності завдань і заходів з метою досягнення визначених цілей у сфері міграції відповідно до законодавства та з урахуванням загальноприйнятих міжнародних стандартів.

Реалізувати Стратегію вирішено шляхом виконання 12 цілей, зокрема таких:

- знизити адміністративні бар'єри для свободи пересування населення України;
- зменшити негативні наслідки еміграції з України та збільшити її позитивний вплив на розвиток держави;
- створити необхідні умови для повернення та реінтеграції українських мігрантів в українське суспільство;
- сприяти легальній міграції в Україну, узгодженій із соціальною політикою та економічним розвитком держави;
- забезпечити успішну інтеграцію іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, в українське суспільство;
- ефективно використовувати систему видачі віз та можливості консульських установ для управління міграцією та ін.

Слід погодитись, що законодавець ставить правильні цілі для реалізації державної міграційної політики, але, на жаль, наразі механізми для їх виконання на практиці не розроблені. Після двох років після прийняття Стратегії ситуація з відпливом кваліфікованого персоналу за кордон не змінилась, а навпаки набирає обертів.

На пленарному засіданні 5 лютого 2019 р. заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти і науки (далі – Комітет) О.В. Співаковський закликав парламентарів проголосувати за проект постанови ВРУ «Про парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки». Доцільність прийняття такого документа, на думку народного депутата, полягала у тому, що держава повинна мати комплексну політику щодо освіти, медицини, якісної інфраструктури і тоді люди захочуть залишатись на території України. На жаль, наразі такої системної політики немає. Тому Комітет запропонував вирішувати освітні проблеми, соціальні проблеми і економічні проблеми, проблеми міграції, проблеми безвізу системно¹⁰.

Заступник голови Комітету наголосив, що в державі проблеми щодо тарифів тому, що розвиток економіки йде лінійним шляхом. Необхідно знайти ту ланку, що допоможе вивести економіку на інноваційний шлях. Без освічених людей цього бути не може.

В.О. Співаковський зауважив, що потрібна системна політика у галузі розбудови людського капіталу, щоб зупинити міграцію молодих людей та збалансувати розвиток людського капіталу по регіонам.

10 квітня 2019 р. відбулися парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки».

Міністр освіти і науки Л.М. Гриневич у своєму виступі, зокрема, зазначила, що стрімкий технічний прогрес, процеси глобалізації та лібералізації економіки в останні роки спонукають уряди всіх держав, незалежно від рівня розвитку, переглянути пріоритетність стратегій забезпечення економічної конкурентоспроможності та зростання на користь завдань, спрямованих на розвиток людського капіталу та інвестицій у людський капітал. Вона наголосила, що розвиток людського капіталу – це надзвичайно важлива тема і одна з першочергових цілей, про які йдеться у середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року. За індексом людського розвитку Україна належить до групи високого рівня і посідає 88 місце серед 189 країн¹¹.

Учасники парламентських слухань обговорили ключові проблеми освіти та науки, вирішення яких забезпечить збалансований розвиток людського капіталу в Україні та сприятиме створенню конкурентоспроможної економіки, а також підготовки відповідних змін до законодавства України.

«За результатами дослідження факторів економічного зростання, проведеного Світовим банком у 192 країнах, у 64 відсотках держав економічне зростання досягається за рахунок саме людського капіталу, який ми втрачаємо, і лише у 16 відсотках – за рахунок використання виробничого потенціалу, а у 20 – за рахунок природних ресурсів», – зазначив Олександр Співаковський. У структурі національного багатства розвинених країн домінує людський капітал.

Він звернув увагу на низку загроз і викликів, перед якими опинилася Україна, зокрема, спричинених значною трудовою міграцією та «втечею мізків». За оцінками ООН, нагадав Олександр Співаковський, за кордоном працюють 5,9 млн наших співгромадян¹².

Опитування висококваліфікованих спеціалістів Міжнародним кадровим порталом hh.ua свідчать, що троє з п'яти фахівців не бачать свого майбутнього в Україні. Кожен другий не задоволений розміром заробітної плати та рівнем розвитку економіки. Трохи менше половини вважають неможливим залишатися в країні, в якій не виконуються закони і процвітає корупція. І ще двоє з п'яти стурбовані нестабільною політичною ситуацією¹³.

Розглянемо заходи з удосконалення державного регулювання міжнародної міграції кваліфікованих кадрів в Україні, запропоновані Ю.М. Лугвіщик¹⁴.

1. Подальшої розробки та удосконалення вимагає нормативно-правова база з регулювання міграції персоналу. Доцільно удосконалити Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» та Стратегію державної міграційної політики України, зокрема у питаннях визнання трудового стажу мігрантів, набутого за кордоном, пенсійного забезпечення, встановлення відповідальності державних структур за невиконання законодавчо закріплених зобов'язань. Вимагає розробки закон, що регулюватиме діяльність фірм-посередників з міжнародного працевлаштування.

2. Для оцінки дійсних масштабів трудової міграції необхідно створити єдину інформаційну систему, що акумулюватиме статистичну інформацію з масштабів та структури міграційних потоків в Україну та з неї. Збір інформації про кількість і якість трудових мігрантів має носити регулярний характер та здійснюватися за участі Державної служби зайнятості, Державної прикордонної служби, Державної міграційної служби, компаній-посередників з міжнародного працевлаштування.

3. Зменшити потоки еміграції українських громадян допоможуть зміни на рівні соціально-економічного розвитку України: збільшення кількості робочих місць, підвищення рівня оплати праці, а також вихід з військово-політичної кризи.

4. Для мінімізації тіньової міграції з України доцільно розробити єдину інформаційну систему щодо умов і правил легального працевлаштування за кордоном, ризиків, пов'язаних зі зміною місця проживання та зайнятості, особливостями міграційного законодавства країн-реципієнтів.

5. Для збільшення масштабів та частки легальних грошових переказів доцільно спростити механізм здійснення приватних переказів коштів із-за кордону, сприяти зменшенню вартості здійснення грошових переказів і підвищенню фінансової грамотності отримувачів та відправників коштів.

6. Для заохочення рееміграції доцільно запровадити механізм пільгового кредитування реемігрантів на придбання житла, а також створити фонд тимчасового житла для короткотермінового розміщення реемігрантів.

7. При формуванні дозвільної системи на в'їзд іноземних громадян на територію України слід виходити з потреб ринку праці країни щодо рівня кваліфікації іммігрантів, надаючи перевагу висококваліфікованому персоналу та представникам професій, на які спостерігається дефіцит на ринку праці України. Для інтенсифікації залучення іноземних студентів доцільно удосконалювати систему української вищої освіти.

Висновки. Отже, дослідивши питання відтоку кваліфікованих кадрів з України, ми погоджуємось з науковцями, які вважають цю проблему комплексною. Причина трудової міграції полягає не тільки у низькооплачуваній роботі, а й у пошуках кращої освіти, медицини, інфраструктури, кращих умов життя в цілому. Таким чином, міграційна політика – це частина системної політики, яка регулює соціально-економічний, культурний розвиток країни (достойний дохід, розвинені інфраструктура, медицина, освіта, відчуття безпеки, впевненості у завтрашньому дні).

На Урядовому порталі в контексті виконання програми «Розвиток людського капіталу розміщено календар та цілі реалізації реформи системи охорони здоров'я, реформи освіти та науки, пенсійної реформи¹⁵.

Трансформація системи охорони здоров'я стосується кожного. Її мета – забезпечити всім громадянам України рівний доступ до якісних медичних послуг та перебудувати систему охорони здоров'я так, щоб у її центрі був пацієнт.

Реформа освітньої галузі є надзвичайно важливою. Очевидно, що сьогодні українська освіта не відповідає ані сучасним запитам з боку особистості та суспільства, ані потребам економіки, ані світовим тенденціям. Саме тому розпочато системну трансформацію сфери, головна мета якої – нова висока якість освіти на всіх рівнях: від початкової школи – до закладів вищої освіти.

Головною метою пенсійної реформи є відновлення справедливості при визначенні пенсійних виплат – і сьогодні, і на майбутнє. Основна ідея проста: якщо людина чесно працювала все життя, вона має гарантовано отримувати гідну пенсію¹⁶.

Отже, держава, в тому числі в особі законодавця, намагається вжити заходів щодо покращення соціально-економічного розвитку та міграційного становища України шляхом проведення вищезазначених реформ. Важливо, щоб останні не носили декларативний характер. Хоча, на нашу думку, наразі зростання відтоку кваліфікованих кадрів, як ніякий інший засіб, віддзеркалює результат здійснення таких реформ та необхідність їх проведення в подальшому.

- ¹ Чи стали українці щасливішими. Результати дослідження. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/pro-shchastya-chomu-ukrajina-perebuvaye-v-30-ke-nayneshchasnishih-naciy-50027707.html>
- ² Топ-5 причин трудової міграції з України. URL: <https://eba.com.ua/top-5-prychyn-trudovoyi-migratsiyi-z-ukrayiny/>
- ³ Там само.
- ⁴ Там само.
- ⁵ Абзалова Л.Ф. Правовые аспекты иммиграционной политики в странах Европейского Союза. *Четвертые Валентевские чтения* : сб. докладов / ред. В.В. Елизаров, В.Н. Архангельский. Москва: МАКС-Пресс, 2005. Кн. 2. 266 с. С. 55.
- ⁶ Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 05.11.2015 р. № 761-19. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015. № 49–50. Ст. 463. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/761-19>
- ⁷ Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року / Кабінет Міністрів України; Розпорядження 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>
- ⁸ Бурак В. Переваги і недоліки Закону України «Про зовнішню трудову міграцію» / Политические известия в Украине, 2016. URL: <http://izvestia.kiev.ua/blog/show/83956>
- ⁹ Там само.
- ¹⁰ Стенограма засідання Верховної Ради України від 5 лютого 2019 р. URL: <https://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/7016.html>
- ¹¹ Про парламентські слухання на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» від 10 квітня 2019 р. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/vzayemodiya-z-vr-ukrayini/parlamentski-sluhannya-u-verhovnij-radi-ukrayini/2019-rik_/pro-parlamentski-sluhannya-na-temu-zbalansovaniy-rozvitok-lyudskogo-kapitalu-v-ukrayini-zavdannya-osviti-i-nauki-10-kvitnya-2019-roku
- ¹² Смілянська А. Без перетворень в освіті неможливо забезпечити розвиток людського капіталу. *Голос України*. URL: <http://www.golos.com.ua/article/315889>
- ¹³ Чому українці виїжджають за кордон. *Інфографіка*. URL: http://ipress.ua/news/chomu_ukrainsi_vyizhdzhayut_za_kordon_infografika_146097.html
- ¹⁴ Лувішчик Ю.М. Удосконалення системи регулювання міжнародної міграції кваліфікованих кадрів в умовах глобалізації: магістерська дисертація. Київ, 2018. 115 с. С. 88. URL : http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/23085/1/Luhvishchik_magistr.pdf
- ¹⁵ Розвиток людського капіталу. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu>
- ¹⁶ Там само.

References:

- Derevyanko, A. (2019) Chy staly ukrayintsi shchaslyvishymy. Rezultaty doslidzhennya. *Novoe vremya. Biznes*. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/pro-shchastya-chomu-ukrajina-perebuvaye-v-30-ke-nayneshchasnishih-naciy-50027707.html> [in Ukrainian].
- Top-5 prychyn trudovoyi mihratsiyi z Ukrayiny. (2019) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://eba.com.ua/top-5-prychyn-trudovoyi-migratsiyi-z-ukrayiny/> [in Ukrainian].
- Abzalova, L.F. (2005) Pravovye aspekty ymyhratsyonnoy polytyky v stranakh Evropeyskoho Soyuza / Chetvertye Valentevskye chtenyya : *Sbornik dokladov (Knyha 2)* / za red. V.V. Elyzarov, V. N. Arkhanhel'skiy [in Ukrainian].
- Zakon Ukrayiny Pro zovnishnyu trudovu mihratsiyu (2015) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/761-19> [in Ukrainian].
- Pro skhvalennya Stratehiyi derzhavnoyi mihratsiyoyi polityky Ukrayiny na period do 2025 roku (2017) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80> [in Ukrainian].
- Burak, V. (2016) Perevahy i nedoliky Zakonu Ukrayiny «Pro zovnishnyu trudovu mihratsiyu» *Polytycheskye yzvestyya v Ukrayine* [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu : <http://izvestia.kiev.ua/blog/show/83956> [in Ukrainian].
- Stenohrama zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrayiny (2019) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/7016.html> [in Ukrainian].
- Pro parlaments'ki sluhannya na temu: «Zbalansovany rozvytok lyuds'koho kapitalu v Ukrayini: zavdannya osvity i nauky» (2019) *Ofitsiyyny Uryadovyy portal* [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/vzayemodiya-z-vr-ukrayini/parlamentski-sluhannya-u-verhovnij-radi-ukrayini/2019-rik_/pro-parlamentski-sluhannya-na-temu-zbalansovaniy-rozvitok-lyudskogo-kapitalu-v-ukrayini-zavdannya-osviti-i-nauki-10-kvitnya-2019-roku [in Ukrainian].
- Smilyanska, A. (2019) Bez peretvoren v osviti nemozhlyvo zabezpechyty rozvytok lyudskoho kapitalu. *Holos Ukrayiny* [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.golos.com.ua/article/315889> [in Ukrainian].
- Chomu ukrayintsi vyizhdzhayut za kordon, – Infografika. (2015) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://ipress.ua/news/chomu_ukrainsi_vyizhdzhayut_za_kordon_infografika_146097.html [in Ukrainian].
- Luhvishchik, Y.M. (2018) Udoskonalennya systemy rehulyuvannya mizhnarodnoyi mihratsiyi kvalifikovanykh kadriv v umovakh hlobalizatsiyi. *Mahisterska dysertatsiya*. (88) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/23085/1/Luhvishchik_magistr.pdf [in Ukrainian].
- Rozvytok lyudskoho kapitalu. (2019) *Uryadovyy portal* [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu> [in Ukrainian].

Резюме

Пундор Ю.О. Проблема відтоку кваліфікованих кадрів у контексті міграційної політики України.

У статті досліджено причини відтоку кваліфікованих кадрів з України, розглянуто нормативно-правові акти, що стосуються державної міграційної політики, запропоновано механізми реалізації останньої з метою скорочення трудової міграції.

Ключові слова: трудова міграція, міграційна політика, репатріація, соціально-економічний розвиток України, реформи.

Резюме

Пундор Ю.О. Проблема оттока квалифицированных кадров в контексте миграционной политики Украины.

В статье исследованы причины оттока квалифицированных кадров из Украины, рассмотрены нормативно-правовые акты, касающиеся государственной миграционной политики, предложены механизмы реализации последней с целью сокращения трудовой миграции.

Ключевые слова: трудовая миграция, миграционная политика, репатриация, социально-экономическое развитие Украины, реформы.

Summary

Yuliia Pundor. The problem of outflow of qualified personnel in the context of migration policy of Ukraine.

In Ukraine, the pace of labor migration is already a real problem. Business complains of a shortage of professionals in the corporate and industrial sectors, especially noticeable in the Western region. People go abroad in search of a happier life, and it is not even about income, although pay is fundamental. A qualitatively different level of social and cultural life, well-developed infrastructure, medicine, education, work-life balance, a sense of security and confidence in the future are what drives even those citizens who have a good income in Ukraine to migrate.

The purpose of the article is to investigate the ways in which the state, including the legislator, is holding back the brain drain abroad and vice versa contributing to the return of Ukrainian citizens to fill the domestic labor market.

Nowadays the Law of Ukraine "On Foreign Labor Migration" and the Strategy of the State Migration Policy of Ukraine for the Period up to 2025 are the basis of the migration legislation of Ukraine.

The purpose of the Strategy defines the direction of efforts of the state and society to formulate and implement the state migration policy, which would have a positive impact on the consolidation of the Ukrainian nation and state security, accelerate the socio-economic development, contribute to slowing down the rate of depopulation and quality composition of the population, meeting the needs of the economy in the workforce, complied with the international standards and international obligations of Ukraine.

Thus, migration policy is a part of a systemic policy that regulates the socio-economic, cultural development of the country (decent income, developed infrastructure, medicine, education, security, confidence in tomorrow).

Therefore, the state, including the legislator, is trying to take measures to improve the socio-economic development and migration situation of Ukraine through the above mentioned reforms. It is important that the latter are not declarative. Although, in our opinion, there is currently an increase in the outflow of skilled personnel, as no other means reflects the outcome of such reforms and the need for their further implementation.

Key words: labor migration, migration policy, repatriation, socio-economic development of Ukraine, reforms.

DOI: 10.36695/2219-5521.2.2019.18

УДК 340.1

О.Г. СТРЕЛЬЧЕНКО, І.Г. БУХТІЯРОВА

*Оксана Григорівна Стрельченко, кандидат юридичних наук, доцент Національної академії внутрішніх справ**

ORCID: 0000-0001-5965-9764

*Ірина Геннадіївна Бухтіярова, кандидат юридичних наук, викладач Національної академії внутрішніх справ***

ORCID: 0000-0001-6348-9577

**КВАЛІФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ
У СФЕРІ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ**

Постановка проблеми. У сучасних умовах спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості адміністративних проступків, які вчиняються працівниками сфери обігу лікарських засобів, що створює безпосередню загрозу здоров'ю нації, національній безпеці країни та погіршує правопорядок¹.

На жаль, визначення адміністративного правопорушення (проступку) існує лише у загальному вигляді, а щодо сфери обігу лікарських засобів це поняття взагалі відсутнє, у зв'язку з чим вважаємо за необхідне сформулювати авторську дефініцію *«правопорушення (проступок) у сфері обігу лікарських засобів»* як *протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на встановлений порядок управління у сфері обігу лікарських засобів і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.*

© О.Г. Стрельченко, І.Г. Бухтіярова, 2019

* *Oksana Strelchenko, Ph.D. in Law, Associate professor of the National Academy of Internal Affairs*

** *Iryna Bukhtiarova, Ph.D. in Law, Senior Lecturer of the National Academy of Internal Affairs*